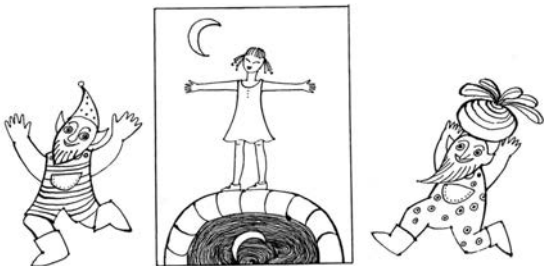
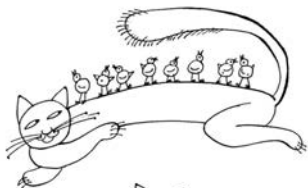

veduta

**● KAMNECH NA JIŽNÍ
TOČNĚ**

aneb

Pohádky nejen pro dospělé

NAKLADATELSTVÍ PAVEL ŠEVČÍK - VEDUTA
ŠTÍTY 2014

Ilustrace © Věra Kovářová
© Nakladatelství Pavel Ševčík – VEDUTA

ISBN 978-80-86438-52-8

Jiří Suchý

Pohádka o dlouhé cestě

Mezi klady, které přičítávám na vrub lidského pokolení, chci dnes jmenovat na čestném místě pohádky. To, že je někdo začal vymejšlet, je vrcholně humanistický čin, stejný co do významu jako sérum Emila Behringa.

Božena Němcová, Jan Karafiát, Christian Andersen, bratři Grimmové... V dlouhé řadě defilují přede mnou jména těch, kteří stvořili dětem jakési vedlejší světy, aby dětská křehkost nedošla úhony přílišným pobýváním v drsném světě dospělých.

Když jsem byl dítě (dávno, dávno již tomu..., jak by řekla Božena Němcová), potuloval jsem se rád těmito příručními světy a dodnes si pamatuju jakousi jeskyni, zalitou růžovým světlem, kde pod prošívanou dekou spala pohřešovaná princezna. Vstoupil jsem tehdy do té jeskyně s princem, který se krátce předtím vypořádal s jakýmsi obrem, což mu otevřelo vstup do sluje. Odložil jsem tenkrát na chvíli knihu, abych se mohl v té jeskyni zdržet. Bylo mi asi osm let a mé prodlévání ve fiktivní růžové jeskyni v blízkosti spící princezny bylo mi jakýmsi praerotickým zážitkem. Odložil jsem tenkrát na chvíli knihu, protože mě polil zvláštní horký pocit, který jsem nikdy předtím nepoznal. Krásná klenutá jeskyně a teplé růžové světlo, jakási nedefino-

vatelná zvonkohra a spící princezna – to dohromady tvořilo tak silný emocionální zážitek, na který se nedá zapomenout.

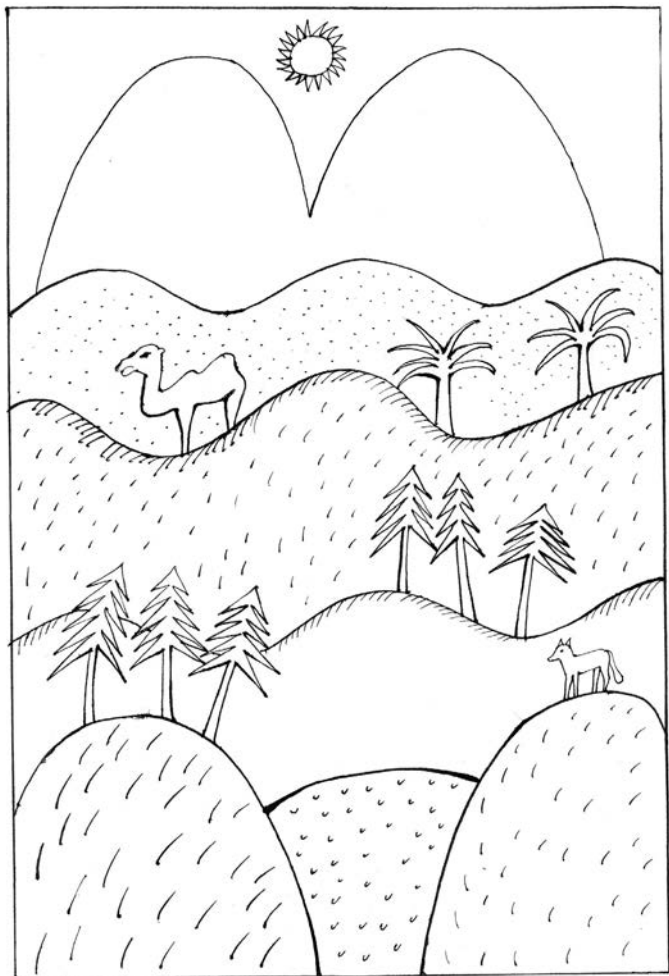
Nestál jsem tehdy uprostřed té fiktivní jeskyně, byl jsem v ní všudypřítomný, byl jsem v tu chvíli vzduchem – rozpačitým a žasnoucím vzduchem, který se tetelil dosud nepoznanou rozkoší. Kolik let od té doby uplynulo, nevím a počítat to nebudu. Zato však jsem se dnes rozhodl vrátit se do té jeskyně a začít v ní děj nové pohádky, pohádky pro dospělé muže a ženy, kteří po práci nepohrdnou nabídkou podniknout to, co před chvílí uskutečnily jejich děti: pout' do vedlejšího světa – únik do pohádkového příběhu.

Vstupte tedy se mnou do růžové jeskyně, kterou jsem kdysi opustil, ale kterou dosud důvěrně znám.

Princezna opustila své rodiče dobrovolně. S malou družinou nejbližších zmizela jedné noci a nikdo ji už nespatriil. Byl jsem první, kdo po několika létech znovu pohlédl do její tváře. Znal jsem tu tvář z fotografií – časopisy celého světa se předstihovaly v uveřejňování známých i neznámých snímků tohoto melancholického stvoření, domněle uneseného skupinou vyděračů.

Princezna však odešla sama, ze svého rozhodnutí. Opustila své rodiče ze stejných důvodů, jako to dělají hippies.

Stojím v prostorné jeskyni a hledím do spící tváře princezny. Nikdo z její družiny není nablízku, kdybych byl vrah, mohl bych ji zabít. Nejsem vrah, ale přesto je její samota i pro mne výhodná. Jenom kdyby se chtěla probudit! Takhle ztrácím drahocenné minuty, každou

chvíli se může někdo objevit, bude třeba vysvětlování, bude možná třeba i boje. Nenapadá mi jiný způsob, jak probudit princeznu, než je ten, který znám ze Šípkové Růženky. Přistupuji k ní, abych ji políbil na rty. V blízkosti její tváře se zastavuju a jako tenkrát v dětství jsem přerušil četbu, abych vychutnal nádheru okamžiku, tak i dneska přerušuju plynulý tok děje a prodlužuju si tu neuvěřitelnou chvíli, pro kterou jsem celá léta žil život tuláka a psance.

Pak jsem se dopustil podvodu: princezna jako by vy cítila mou přítomnost, začala se probouzet, takže mého polibku by nebylo zapotřebí. Proklínám ten okamžik, kdy jsem se dopustil té podlosti. Zlomek vteřiny před úplným princezniným probuzením se naše rty spojily. Nikdy jsem se tak nestyděl – připadal jsem si jako školák, přistižený v okamžiku, kdy škvírou pozoruje svou nahou sestru. Docílil jsem tím skutkem, že princezna se ode mne odvrátila s odporem, což byl naprostý opak všech mých dosavadních představ. Začal jsem mluvit. Kéž bych nebýval začal!

Neodmítejte mne, dokud nevyslechnete, co jsem vám přišel říct. Moje dlouhá pouť necht' je mi doporučením:

Měsíce jsem šel pěšky po rozpáleném asfaltu – podrážky mých bot rozpadly se jednoho dne s podlostí karlovarské oplatky

pěšinku k vám jsem si učesal sterými hřebeny hor

týdny jsem se zmítal strachem na hřbetě modrookého delfína

což vynikne teprve když dodám že jsem neplavec
polykal jsem prachy těch nejzapomenutějších cest
bylo mi báti se vlků úředníků bláznů a hmyzu

bažin a slídilů
dotěrných žen i rozhněvaných trpaslíků
neoznačených jam
rozzuřených vos a býků
zabloudění a epidemií

to všechno jsem přečkal neboť mě vedla láska
k vašemu obrázku v časopise Vlasta.

Domluvil jsem a odmlčel jsem se. Odpovědi jsem se
však nedočkal. Princezna už zase spala. Má odyssea se jí
stala ukolébavkou a já po špičkách opustil jeskyni, šťasten,
že moje cesta trnitá nebyla podniknuta zbytečně.

Petra Braunová

Sto padesát let za komínem

„Pojď!“

„Není to moc studené?“

„Je to ledové. Ale pojď!“

„A co boty?“

„Ty sis vzala střevíce?“ diví se Hanka. Kamarádka nechápe, že pro Barborku je vhození věnečku pro Vaška do vody sváteční událostí. K takové se nehodí mít na nohou pouhé dřeváky, anebo být dokonce bosa! Barborka si ráno vzala svou nejlepší sukni i zástěrku a obula střevíce, které jí dal tatínek ušít k jedenáctým narozeninám.

Barborka je parádnice! Hanka shodila z nohou pouhé dřeváčky.

„Necháme je tu. Však se za chvíli vrátíme. Nikdo tu není.“

Dívky si vykasaly sukně a bosé vstoupily do potoka. Teď zrána z něho stoupá pára. Několik žabek vystrašeně odskávalo do trávy.

„Br!“

Hanka se zasmála. Barborka drkotala zuby. Chodidla jí klouzala po kamenech.

„Proč nemůžeme pustit věneček z mostku?“

„Můžeme, ale odtamtud se často zachytí na větvích vrby. Když ho pošleme odsud, dopluje daleko.“

„Do moře?“

„Ještě dál! Do oceánu!“

Oceán! O takových věcech dívky jenom slyšely. Umí si někdo představit vodu, která sahá až za obzor? Kdepak. Když se večer omladina schází u sochy svatého Jana pod lípou, František se často kasá, že vezme ranec buchet a vyrazí do světa. Až k oceánu. Menší děti zvědavě poslouchají.

„A co tam budeš dělat?“

„Stanu se námořníkem.“

„Ty?“ chechtají se mladíci. „Vždyť se bojíš vody.“

František v šeru zčervená. Kdo by se nebál, kdyby ho kluci drželi pod vodou tak dlouho, že by začal polykat andělíčky. Však dostali bičem, když je zahlédl hospodář.

Barborka pravou rukou drží sukni, levou tiskne věneček lučního kvítí. Upletla ho pro Vaška. Jednou si ho vezme! A proto musí věneček doplout do moře.

Děvčata se ve vodě brodila až k tůňce, odkud potůček vytékal do údolí. Byl dost hluboký, aby se na něm věnečky udržely. Voda byla průzračná.

„Věnečku, věnečku, přeju si vzít za muže Václava!“ zarecituje Barborka. Pak se obrátí na kamarádku. „Nemám říct i příjmení?“

Hanka přikývla, až se jí zhoupaly copy.

„Věnečku, věnečku, přeju si vzít za muže Václava Duchka!“

„A já Františka Baumruka!“ přidala se Hanka.

Děvčata hodila věnečky do vody. Okamžitě je sebral proud. Hanka s napětím pozorovala ten svůj bílý kop-

retinový, Barborka světlemodrý z drobounkých pomněnek. Pod strání se proud zpomalil, věnečky se vznešeně pohupují po vodě. Modrý je rychlejší než bílý, ale za chvíli je to naopak. Děvčata je zamyšleně sledují, dokud se jim neztratily z očí. V křoví zapraskalo.

„Neslyšíš něco?“

Dívky se vyděšeně rozhlízejí. Je brzy ráno, ptáci křičí o sto šest. Ještě to tak, aby je utopil vodník!

„Zmrznu! Pojd', vrátíme se!“

Barborce jde pára od pusy. Zpátky to nejde tak snadno. Hanka je hbitější. Vyšplhala se na břeh rychleji. Barborce to chvíli trvá, chytá se trávy u břehu, suknička se jí namočila, dlouhé světlé vlasy pocuchaly. Zase něco zaslechla. Br! Utíkají po louce zpátky k místu, kde vstoupily do vody. Hanka vklouzla do dřeváků. Honem, než začne škola.

„Kde mám střevíc?“ Barborka se poděšeně rozhlíží. Na trávě leží pouze jeden. Druhý je pryč!

Z křoví se ozve zachechtání. Holky vyjekly. To snad ne! Kluci jsou tu! Matěj s Pepíkem vykoukli. Matěj třímá v ruce Barborčin střevíček!

„Tralala! Barborka se vdávala! Vašíčku, vezmi si mě!“

„Ty jeden!“

„Pojd' si pro střevíček, pojd'!“

„Dej ho sem!“ vykřikne Hanka a skočí po spolužákově. Jenže Matěj je rychlejší! Metelí i s Pepíkem pryč. Barbora za nimi poskakuje po jedné noze jako vrabčák a pláče...

Kluci se řítí k vesnici.

„Ty jí ho nevrátíš? Co s ním budeš dělat?“

„Nevím,“ v běhu se otáčí Matěj. Ale holky jim vůbec nestačí. Můžou zpomalit. Když se ráno vraceli ze stáje, zahlédli spolužačky. Nedalo jim to, aby je nestopovali. Nečekané dobrodružství je zaskočilo. Sami nevědí, co teď.

„Tak co s ním budeš dělat?“

Matěj si prohlíží střevíc. On sám chodí bos. Jaké to asi je, mít takové pěkné boty? Viděl obuvníka pana Šípa šít boty. Jsou drahé. Máma mu boty nekoupí. „Stejně bys je hned roztrhal!“

„Jeden holčičí střevíček je ti nanic,“ říká Pepík.

„Hm.“

Matěje v hloubi duše nejvíc mrzí, že si Barborka přeje vzít Vaška. Vždyť je to takový jelimánek! Matěj ho hravě přepere! Má nápad! Střevíc sousedovic Barborce vrátí, když mu za něj dá pusu! A je to! Ale mezitím musí střevíček schovat! Kam? Prozatím pod košili, ale pak na školní půdu. Pod svícem je největší tma.

„Pepíku, neprozradíš to na mě? Byl bych bit.“

„Ne!“

„Nikdy?“

„Přísahám!“

Kluci doběhnou na náves. Vědí, že pan řídící s manželkou jistě snídají v parádním pokoji, kam jim služebná Aninka nosí čerstvé mléko, a pan učitel takhle brzy ráno bude ještě v chlévě. Velké školní dveře jsou sice zamčené, ale zadní vchod bývá pořád otevřený. Pepík běží do stodoly s chlévem za školou. Bude Matějovi krýt záda.

„Copak?“ diví se pan učitel, který tu podestýlá kravce.

„Jdu vám pomoci!“

„Nu, to jsi hodný, Pepíku. Chceš si vyžehlit tu kouli z počtů, vid’?“

Matěj v tichosti proběhne do kamenné budovy školy. Bez dětí je podivně tichá. Dřevěné schodiště tiše vrže, když po něm vyběhne až na půdu. Škola je nová, půda ještě voní dřevem. Obrovský prostor je už plný čerstvých pavučin. Jako by tu bylo skryto nejedno tajemství. Visí tu prádlo, byliny, ve staré almaře jsou staré kabáty. Kam se střevíčkem? Matěj se rychle rozhlíží. Bude lepší ho schovat mezi trámy, tam oko pana učitele v šeru nedohlédne. Matěj stoupne na truhlu, ale mezi trámy nedosáhne. Žebřík! Naštěstí je tu, připravený pro kominíka. Matěj je mrštný jako lasička a mezi trámy u komínu botu zastrčí. Vykoukne z okénka ve střeše.

Už z dálky je vidět, jak se polními cestami do vsi hrnou přespolní děti. Honem pryč! Matěj sklouzne z truhly a potichu našlapuje. Honem!

Na návsi už pokřikuje před školou dost dětí na to, aby pan řídící vyšel ven a pohrozil jim rákoskou. Kázeň musí být.

Když se z kostelní věže ozve zvon a ohlásí osm hodin, ve třídě se těsní víc jak osmdesát dětí. Na kamenné podlaze zebou nohy. Barborka s Hankou i Pepík s Matějem jsou tu taky. Barborka se na Matěje mračí. Cestu ke škole proplakala. Je jí líto střevíčku i toho, že bude nespravedlivě bita. Matějova nabídka ji pálí jako čert. Vrátit střevíček za pusou? Ani nápad! Do smrti se na Matěje už nepodívá!